

Innst. O. nr. 15

(2004-2005)

Innstilling til Odelstinget fra næringskomiteen

Ot.prp. nr. 95 (2003-2004)

Innstilling fra næringskomiteen om lov om europeisk meldeplikt for tekniske regler (EØS-høringsloven)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Nærings- og handelsdepartementet legger med dette frem forslag til lov om europeisk meldeplikt for tekniske regler (EØS-høringsloven). Loven gjennomfører europaparlaments- og rådsdirektiv 98/34/EF av 22. juni 1998 om en informasjonsprosedyre for standarder og tekniske forskrifter, som endret ved europaparlaments- og rådsdirektiv 98/48/EF av 20. juli 1998 (heretter omtalt som 98/34-direktivet). Lovforslaget implementerer 98/34-direktivets bestemmelser om notifisering av forslag til tekniske regler i sin helhet. Når det gjelder direktivets bestemmelser om notifisering av standarder, er disse ikke innarbeidet i loven, bl.a. på bakgrunn av at melding av standarder foregår via nasjonale og europeiske standardiseringsorganer til EFTAs overvåkningsorgan (ESA) og Europakommisjonen (Kommisjonen). Nærings- og handelsdepartementet legger likevel frem forslag til en forskriftshjemmel for det tilfellet at det senere viser seg at standardiseringsdelen av informasjonsprosedyren bør reguleres nærmere.

Lovforslaget stiller krav til statlige forvaltningsorgan om å informere ESA, og derigjennom Kommisjonen, andre EØS-stater (EU-statene og EØS/EFTA-statene) og Sveits om forslag til nye tekniske regler, inkludert regler om informasjonssamfunnstjenester. Plikten til å melde forslag til tekniske regler følger både av EØS-avtalen og EFTA-konvensjonen. Dette er bakgrunnen for at Sveits er part i ordningen.

Lovforslagets bestemmelser om meldeplikt mv. skal forhindre at det oppstår handelshindringer i strid med EØS-avtalen som følge av norske tekniske regler. Gjennom informasjonsprosedyren vil Kommisjonen/ESA, EØS-statene og Sveits få mulighet til å komme med kommentarer til planlagte regler. EFTA-statene Island, Liechtenstein og Sveits samt ESA kan dessuten, i forhold til norske forslag til tekniske regler, fremme såkalte utførlige uttalelser om at det planlagte tiltaket kan skape hindringer for fri bevegelse for varer eller tjenester, på samme måte som Kommisjonen og EU-statene kan fremme utførlige uttalelser til forslag fra EU-statene. Tilsvarende kan Norge avgi utførlige uttalelser om EFTA-statenes forslag og gi kommentarer til alle EFTA- og EU-statenes forslag.

Fra det tidspunkt ESA mottar melding om forslag til tekniske regler, starter en tre måneders stillstandsperiode før de tekniske reglene kan vedtas. Dersom en EØS-stat, Sveits eller ESA avgir en utførlig uttalelse, utsettes stillstandsperioden ytterligere en eller tre måneder, avhengig av hva slags tekniske regler det gjelder. Kommentarer som fremsettes fra Kommisjonen/ESA og andre EØS-stater eller Sveits i denne perioden, skal det, så langt det er mulig, tas hensyn til ved den videre forberedelse av de tekniske reglene. Slike kommentarer medfører ingen forlengelse av stillstandsperioden.

Stillstandsplikten gjelder ikke dersom vedkommende myndigheter av presserende årsaker må kunne vedta og iverksette tekniske regler på meget kort varsel for å verne menneskers eller dyrs liv eller helse, opprettholde den offentlige sikkerheten, mv.

Dersom lovens bestemmelser om meldeplikt ikke følges, kan de tekniske reglene i utgangspunktet ikke anvendes eller påberopes overfor borgerne. Det samme gjelder dersom tekniske regler vedtas før stillstandsperioden er utløpt. Tekniske regler som ikke er

meldt til ESA, må stadfestes etter en prosedyre som er fastsatt i loven før de kan anvendes eller påberopes. Dette bygger på rettspraksis fra EF-domstolen.

1.2 Bakgrunnen for lovforslaget

Direktiv 83/189/EØF, som nå er erstattet av 98/34-direktivet, ble innlemmet i EØS-avtalen ved ikrafttredelsen. Direktivet ble ansett å inneholde bestemmelser som kun regulerte forholdet mellom EØS-statenes myndigheter og de internasjonale organer for EØS-samarbeidet. Norske myndigheter fant det derfor ikke nødvendig å gjennomføre direktivets bestemmelser ved lov eller forskrift, da et lands folkerettslige forpliktelser i henhold til slike direktivbestemmelser gjelder fullt ut uavhengig av nasjonal gjennomføringslovgivning.

For å sikre at 98/34-direktivets bestemmelser skal kunne håndheves nasjonalt og gi borgerne mulighet til å påberope seg direktivets bestemmelser, besluttet Nærings- og handelsdepartementet høsten 2001, bl.a. etter diskusjon med ESA og på bakgrunn av EF-domstolens praksis, å foreslå å gjennomføre 98/34-direktivet ved lov. Nærings- og handelsdepartementet sendte forslag til lov om europeisk meldepikt for tekniske regler på høring 8. juli 2003 med høringsfrist 3. oktober 2003. Av høringsinstansene har 33 svart, hvorav 22 har avgitt realitetsuttalelse.

1.3 Direktiv 98/34/EF om informasjonsprosedyre for standarder og tekniske forskrifter samt regler for informasjonssamfunnstjenester

Formålet med 98/34-direktivet er å forhindre at det oppstår ulovlige hindringer for den frie bevegelsen av varer eller hindringer for den frie bevegelsen av eller etableringsadgangen for informasjonssamfunnstjenester på det indre marked. Gjennom informasjonsprosedyren vil Kommisjonen, ESA, EØS-statene og Sveits bli orientert om og få mulighet til å komme med kommentarer eller utførlige uttalelser til planlagte tekniske regler. Videre skal Kommisjonen/ESA og nasjonale og europeiske standardiseringsorganer underrettes dersom et nasjonalt standardiseringsorgan beslutter å vedta eller endre en standard.

Informasjonsprosedyren etter 98/34-direktivet omfatter både standarder og tekniske regler. I proposisjonen beskrives informasjonsprosedyren for henholdsvis forslag til standarder og forslag til tekniske regler.

Informasjonsprosedyre for nasjonale standarder

En standard er et dokument som gir felles retningslinjer for hvilke krav som skal settes til et pro-

dukt eller en arbeidsprosess. Eksempelvis kan standarder beskrive hvordan produkter bør fremstilles. I motsetning til hva som gjelder for en teknisk regel er det frivillig om man vil følge en standard. En standard kan falle inn under en av tre kategorier; internasjonal, europeisk eller nasjonal standard, avhengig av hva slags type standardiseringsorgan som har vedtatt standarden.

I Norge er det tre standardiseringsorganer som i henhold til EØS-avtalen er å regne som nasjonale standardiseringsorganer. Dette er Standard Norge, NEK (Norsk Elektroteknisk Komité) og PT (Post- og teletilsynet). Disse tre norske standardiseringsorganene er medlemmer i henholdsvis CEN (European Committee for Standardization), CENELEC (European Committee for Electrotechnical Standardization) og ETSI (European Telecommunications Standards Institute). Som medlemmer av disse europeiske standardiseringsorganene er nasjonale standardiseringsorganer forpliktet til å implementere alle europeiske standarder og fastsette dem som nasjonale standarder. I realiteten er det kun Standard Norge som via CEN sender melding om norske forslag til standarder. Alle forslag til standarder, både europeiske og nasjonale, skal gjøres tilgjengelige på nasjonalt plan, slik at næringsdrivende og andre interesserte kan kommentere forslagene og eventuelt delta i arbeidet med å utarbeide standardene.

Informasjonsprosedyre for tekniske regler

En teknisk regel ("teknisk forskrift") defineres i 98/34-direktivet artikkel 1 nr. 11. 98/34-direktivet stiller følgende prosedyrekrav i forbindelse med tekniske regler:

"Medlemsstatene skal sende over alle forslag til tekniske regler til Kommisjonen, og Kommisjonen skal umiddelbart underrette de øvrige medlemsstatene om disse forslagene."

Medlemsstatene skal utsette vedtakelsen av forslag til tekniske regler i tre måneder etter at Kommisjonen har mottatt forslaget. Dersom Kommisjonen eller en EU-stat innen tre-månedersperioden fremmer en utførlig uttalelse om at det planlagte tiltaket kan skape hindringer for den frie bevegelsen for varer eller tjenester, skal vedtakelsen av forslag til teknisk regel utsettes ytterligere tre måneder.

Kommisjonen og EU-statene kan i stedet for en utførlig uttalelse gi kommentarer til meldte forslag til tekniske regler. Slike kommentarer skal det så langt det er mulig tas hensyn til, men de forlenger ikke stillstandsperioden.

Det er opprettet en fast komité hvor bl.a. uenigheter mellom medlemsstatene i forbindelse med nye tekniske direktiver eller standarder kan diskuteres.

Rettsvirkninger av manglende melding av tekniske regler

98/34-direktivet stiller krav om at forslag til tekniske regler skal meldes, og inneholder bestemmelser om stillstandsplikt mv. Det fremgår ikke av direktivet hvilke konsekvenser brudd på disse bestemmelsene får. Rettsvirkningene av manglende melding av tekniske regler og manglende etterlevelse av stillstandsplikten er imidlertid fastslått og utviklet gjennom flere avgjørelser av EF-domstolen.

Som et utgangspunkt kan det sies at en teknisk regel som ikke er blitt meldt i henhold til direktivet ikke vil kunne anvendes av nasjonale myndigheter eller domstoler. EF-domstolen fastslår at manglende overholdelse av stillstandsplikten vil være å anse som manglende overholdelse av meldeplikten, og at også manglende overholdelse av stillstandsplikten vil føre til at de aktuelle tekniske reglene blir uanvendelige.

1.4 Definisjoner

Definisjonene som brukes i loven er i hovedsak en bearbeidelse av definisjonene i 98/34-direktivet. 98/34-direktivet stiller krav om at tekniske spesifikasjoner eller andre krav til produkter eller regler om informasjonssamfunnstjenester skal gjelde i hele eller i en større del av en medlemsstat. I tillegg må ytterligere to vilkår være oppfylt for at det vil være snakk om en "teknisk regel". For det første skal de tekniske spesifikasjonene mv. være påbudt å overholde (ufravikelige). Dette vilkåret utgjør den vesentligste forskjellen mellom tekniske regler og tekniske standarder, ved at tekniske standarder utarbeides av private aktører og det er frivillig om man vil anvende en standard eller ikke. For det andre må de ha innflytelse på markedsføringen eller bruken av det aktuelle produktet. Tekniske spesifikasjoner mv. kan gjøres ufravikelige på to måter; rettslig eller faktisk.

I tillegg til de tekniske spesifikasjonene er også regler som forbyr produksjon, import, markedsføring eller bruk av et produkt å regne som tekniske regler. Det samme gjelder regler som forbyr ytelse eller bruk av en informasjonstjeneste eller etablering av tjenesteyter.

Ingen av høringsinstansene hadde noen kommentar til bruken av begrepet tekniske regler, men flere uttalte at bl.a. rekkevidden av begrepet var uklart. Departementet har i merknadene til lovforslaget § 3 nummer 1 bokstav a foretatt presiseringer og forklaringer av begrepet. Det vises også til lovforslaget § 2 som begrenser lovens virkeområde til å gjelde tekniske regler gitt av statlige forvaltningsorganer.

Produkter - forholdet til landbruks- og fiskerisektoren

98/34-direktivet omfatter melding av utkast til tekniske regler knyttet til alle industriprodukter og

landbruksprodukter, herunder fiskerivarer. I høringsnotatet ble det foreslått at den norske loven skal gjelde for det samme produktområdet som direktivet.

Når det gjelder forslaget om å la loven omfatte også landbruksprodukter og fiskerivarer i tillegg til industriprodukter, har Fiskeridepartementet og Landbruksdepartementet gitt fyldige kommentarer.

Fiskeridepartementet konkluderer med at:

"notifikasjonsprosedyren som omhandlet i 98/34-direktivet ikke har anvendelse overfor teknisk regelverk fastsatt innenfor ressurs- og fiskerireguleringsområdet. Dette området faller utenfor EØS-avtalen og reguleres gjennom våre ulike internasjonale avtaler på området. Gjennom disse er det også fastsatt egne notifikasjonsprosedyrer.

Notifikasjonsprosedyren som her er foreslått i utkast til ny lov om informasjonsprosedyre for forslag til tekniske regler, vil ha meget store og til dels uforutsette konsekvenser for norsk fiskeriforvaltning dersom den legges til grunn overfor regelverkfastsattelse innenfor ressursforvaltningsområdet."

Landbruksdepartementet uttaler i sitt hørings svar at jordbruksprodukter ikke skal omfattes av lovforslagets virkeområde. Landbruksdepartementet skriver bl.a. følgende:

"Når jordbruksproduktene med få unntak, samt de fleste andre områder i landbrukssektoren, er unntatt fra EØS-avtalen, er det Landbruksdepartementets klare oppfatning at dette også må gjelde den generelle politikken og regelverksutformingen for landbrukssektoren. Landbruksdepartementet legger til grunn at man fra norsk side innenfor denne kontekst har grunnlag for å fastsette avgrensingene for unntaket for norsk landbrukspolitik i artikkel 8 i EØS-avtalen.

Informasjonsplikten i direktiv 98/34/EF på landbruksområdet, vil med grunnlag i det overnevnte bare kunne oppstå for regelverk som gjelder produkter på områder som er eksplisitt tatt inn i EØS-avtalen. På øvrige områder må det være fritt spillerom til å fastsette regelverk, uten at dette forhåndsmeldes til EØS-området."

Landbruksdepartementet oppsummerer slik:

"Lovforlaget må presisere at på områder som faller utenfor EØS-avtalens virkeområde, er det ingen meldingsplikt for utkast til teknisk regelverk. Dette innebærer at bestemmelsen om at regelverk som ikke er forhåndsmeldt blir uanvendelig overfor borgerne, heller ikke gjelder på disse områdene."

Departementets vurderinger

Tilpasningsteksten til 98/34-direktivet gjør ikke unntak for fiskeri- og landbruksprodukter utenfor EØS-avtalens virkeområde. ESA har derfor fremholdt at tekniske regler om nevnte produkter ikke kan unntas meldeplikten. Siden produktene ikke omfattes av EØS-avtalen, vil melding av tekniske regler knyttet til slike produkter etter departementets vurdering

ikke gi grunnlag for uttalelse, men kun tjene som informasjon til ESA, Kommisjonen og EØS-landene.

Både landbrukspolitikken og fiskeripolitikken faller utenfor EØS-avtalens anvendelsesområde. Begrunnelsen for meldeplikten, nemlig å sikre seg mot innføring av ulovlige handelshindringer i EØS, slår følgelig ikke til. Minstefristen på tre måneder før vedtakelse av de tekniske reglene vil direkte motvirke og endog umuliggjøre reguleringene.

Regelverk som setter krav til industriprodukter/utstyr, og som ikke er reguleringsbestemmelser eller bestemmelser gitt med bakgrunn i markeds- og nærings hensyn, bør omfattes av lovforslaget. Departementet foreslår på denne bakgrunn at loven kun skal gjelde for tekniske regler om industriprodukter innen fiskeri- og landbrukssektoren så lenge de ikke er å anse som reguleringsbestemmelser, eller bestemmelser gitt med bakgrunn i markeds- og nærings hensyn. Teknisk regelverk vedrørende landbruks- og fiskeriprodukter omfattes av loven i den utstrekning området dekkes av EØS-avtalen.

1.5 Lovforslagets hovedinnhold

Alternative gjennomføringsmåter

Formålet med lovforslaget er å bringe norsk rett på linje med rettstilstanden i EU, for dermed å sikre borgerne deres rettigheter. Det ble på denne bakgrunn foreslått en ordning som innebærer at prinsippet om uanvendelighet for ikke-meldte tekniske regler skal gjelde både i forhold til lover og forskrifter. En alternativ gjennomføringsmåte av 98/34-direktivet i norsk rett kan være å innføre EF-domstolens fastslåtte prinsipp om uanvendelighet bare i forhold til forskrifter, og ikke i forhold til lover. Dette kan for eksempel gjøres gjennom en endring av forvaltningsloven. Høringsinstansene ble bedt om å kommentere dette forslaget, samt departementets forslag om å gjennomføre 98/34-direktivet i en egen lov og ikke gjennom en endring av forvaltningsloven.

Departementet ser ulempene med et prinsipp om at forslag til tekniske regler som ikke er meldt til ESA, ikke kan anvendes. På bakgrunn av EF-domstolens praksis holder imidlertid departementet ut fra en totalvurdering likevel fast ved at prinsippet om uanvendelighet skal gjelde for både lover og forskrifter.

Lovens virkeområde

Det ble i høringsnotatet foreslått at lovforslaget skulle omfatte tekniske regler vedtatt av både statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter.

Departementet har etter en nærmere vurdering av direktivets virkeområde samt informasjon om praksis i andre EØS-stater kommet frem til at lovforslaget bør begrenses til tekniske regler som utarbeides og vedtas av statlige forvaltningsorganer.

Virkning av manglende melding av tekniske regler til ESA

Høringsnotatet la til grunn at rettsvirkninger av manglende melding skulle reguleres i tråd med EF-domstolens praksis, slik at ikke-meldte tekniske regler ikke kan anvendes eller påberopes overfor borgerne. Det ble i høringsnotatet foreslått å lovfeste et stadfestingssystem som går ut på at vedtatte tekniske regler som ikke er meldt til ESA umiddelbart skal meldes, og etter stillstandsperiodens utløp, stadfestes på ny. Lover kan etter en slik ordning stadfestes ved kongelig resolusjon. Forskrifter kan stadfestes av det organ som har fastsatt forskriften. På denne måten unngår man et system der man må vedta en ny lov eller forskrift uten annet innhold enn det opprinnelige. Bakgrunnen for forslaget var å unngå å ikke-meldt regelverk måtte vedtas på nytt etter melding til ESA. Med en slik løsning vil det være viktig at forvaltningen aktivt informerer om at stillstandsperioden er utløpt og kunngjør stadfestelsen av de aktuelle tekniske reglene i Norsk Lovtidend, på lik linje med nye lover og forskrifter.

Departementet har etter en nærmere vurdering funnet det hensiktsmessig å regulere virkningene av manglende melding til ESA ved å ta inn en konkret bestemmelse om dette i lovforslaget. En slik lovbestemmelse må reflektere EF-domstolens eksisterende praksis samtidig som den bør kunne ta høyde for eventuelle fremtidige endringer i rettspraksis. Dette betyr bl.a. at det ved utforming av en slik bestemmelse må tas hensyn til at omfanget av rettsvirkningene ved manglende melding skal ses i sammenheng med omfanget av stillstandsplikten. Dette betyr i utgangspunktet at det kun er de tekniske reglene i et innsendt forslag til ESA som blir uanvendelige. Departementet opprettholder forslaget om et stadfestingssystem, slik at man unngår å måtte vedta det samme regelverket på nytt etter melding til ESA.

Overgangsbestemmelse

Blant annet fordi meldeplikten for forslag til tekniske regler tidligere har vært lite kjent i forvaltningen, er det sannsynlig at en rekke forslag til tekniske regler ikke har vært meldt til ESA i samsvar med 98/34-direktivet. For å unngå en situasjon med betydelig rettsusikkerhet foreslås det at det skal tas inn en overgangsbestemmelse om at denne loven ikke skal gjelde for tekniske regler som allerede er vedtatt. Loven skal ikke gjelde for tekniske regler som er vedtatt før denne loven trer i kraft.

1.6 Standarder

I høringsnotatet var departementets oppfatning at det ikke er nødvendig å gjennomføre 98/34-direktivets bestemmelser om standarder i lovforslaget. Hovedbegrunnelsen er at direktivets krav på dette områ-

det allerede er ivaretatt ved den ordning som eksisterer mellom norske og europeiske standardiseringsorganer, på den ene siden, og Kommisjonen/EFTA-sekretariatet, på den andre. Videre ble det i høringsnotatet vist til at heller ikke de øvrige nordiske landene har funnet det påkrevd ved lov eller forskrift å regulere 98/34-direktivets krav med hensyn til standarder. De norske standardiseringsorganisasjonene Norsk Elektroteknisk Komité, Post- og teletilsynet og Standard Norge har påtatt seg å ivareta 98/34-direktivets bestemmelser om melding av standarder ved avtale med de respektive europeiske standardiseringsorganisasjonene, se kapittel 4.2. i proposisjonen. Departementet opprettholder forslaget om å ikke lov- eller forskriftsfeste en plikt til notifikasjon av standarder, men foreslår i stedet en forskriftshjemmel for en eventuell senere regulering av standardiseringsdelen av 98/34-direktivet.

1.7 Prinsippet om gjensidig godkjenning

Et viktig prinsipp på det ikke-harmoniserte vareområdet er prinsippet om gjensidig godkjenning. Prinsippet innebærer at et produkt som er lovlig produsert i en EØS-stat, som hovedregel skal tillates markedsført i de øvrige EØS-statene uten ytterligere prøving eller kontroll. Prinsippet skal sikre den frie bevegeligheten av varer og begrense mulighetene for diskriminerende importreguleringer. Prinsippet ble første gang slått fast i den kjente Cassis de Dijon-saken.

Prinsippet gjelder ikke ubetinget. Nasjonale myndigheter kan ta forholdsregler ved å forby eller begrense importen av et produkt dersom det er nødvendig for å beskytte forbrukerne, miljøet, mv.

Kommisjonen sørger for at gjensidige godkjenningsklausuler inntas i alle nye utkast til nasjonale tekniske regler gjennom informasjonsprosedyren. Departementet foreslår ingen regulering i dette lovforslaget om krav til en gjensidig godkjenningssklausul i nasjonalt teknisk regelverk. Nærmere regulering avventes inntil EU eventuelt velger å stille et slikt krav.

1.8 Endringer i forvaltningsloven

I forvaltningsloven § 38 stilles det krav om form og kunngjøring av forskrifter. Denne loven vil påvirke disse formkravene. Det er derfor foreslått å endre forvaltningsloven § 38 første ledd bokstav a, slik at det ved kunngjøring av forskrifter som inneholder tekniske regler henvises til 98/34-direktivet og gjennomføringsloven, jf. lovforslaget § 12.

1.9 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det er sannsynlig at antallet meldinger om forslag til norske tekniske regler vil øke noe ved gjen-

nomføring av lovforslaget, som en følge av at prosedyren nå blir mer kjent.

Loven medfører ingen nye forpliktelser for forvaltningen. Forvaltningen er allerede i dag pålagt å følge de meldingsprosedyrer som gjelder for forslag til tekniske regler. Formålet med denne loven er i hovedsak å bringe norsk rett på linje med rettstilstanden i EU, ved å fastsette et prinsipp om at tekniske regler som ikke er meldt i henhold til lovens krav, ikke kan anvendes eller påberopes overfor borgerne.

Den foreslåtte stadfestingsordningen pålegger lovgivende myndighet å melde vedtatte tekniske regler til ESA, og deretter stadfeste reglene, med de administrative og økonomiske konsekvenser dette innebærer.

Lovforslaget vil medføre at Lovdata vil få noe økt arbeidsbyrde ved at det foreslåtte stadfestingssystemet innebærer to ekstra runder med kunngjøring i Norsk Lovtidend.

Manglende melding av tekniske regler kan føre til rettstomme rom. Hvis meldingsplikten blir oversett, kan det føre til at regelverk ikke kan påberopes før melding er gjennomført og regelverket er stadfestet. Det kan ikke utelukkes at forvaltningen i gitte situasjoner kan bli erstatningsansvarlig dersom den vedtar tekniske regler uten å melde dem i tråd med lovens bestemmelser.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Olav Akselsen, Bendiks H. Arnesen, Grethe Fossli og Aud Gaundal, fra Høyre, Silja Ekeland Bjørkly, Ivar Kristiansen og Michael Momyr, fra Fremskrittspartiet, Øystein Hedstrøm og Lødve Solholm, fra Sosialistisk Venstreparti, Åsa Elvik og Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, May-Helen Mølvær Grimstad og Einar Steensnæs, og fra Senterpartiet, Odd Roger Enoksen, har merket seg at lovforslaget innebærer en gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv om en informasjonsprosedyre for standarder og tekniske forskrifter.

Komiteen registrerer videre at lovforslaget innebærer en implementering av direktivets bestemmelser om melding av forslag til tekniske regler i sin helhet.

Komiteen har merket seg at direktivets bestemmelser om melding av standarder ikke blir innarbeidet, og dette er blant annet fordi slik melding foregår via nasjonale og europeiske standardiseringsorganer til ESA og kommisjonen.

Komiteen viser til brev av 9. november 2004 til statsråden samt svar gitt 11. november 2004. I

statsrådets svarbrev framgår det at Regjeringens lovforslag om EØS-høring er en kodifisering av gjeldende praksis. Komiteen har merket seg statsrådets påpeking av at tekniske regler innenfor landbruks- og fiskerisektoren som faller utenfor EØS-avtalen, ikke skal meldes etter direktiv 98/34/EF, hvilket innebærer at det ikke vil være forskjell på dagens praksis og praksis som vil følge av Regjeringens lovforslag.

Komiteen har ellers ingen merknader.

3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om europeisk meldeplikt for tekniske regler (EØS-høringsloven)

Kapitel I Alminnelige bestemmelser

§ 1 Formål

Loven skal motvirke ulovlige handelshindringer og bidra til fri bevegelse i EØS' indre marked for varer og informasjonssamfunnstjenester, og etableringer av slike tjenester, gjennom et system for europeisk meldeplikt (EØS-høring) for forslag til tekniske regler.

§ 2 Saklig og stedlig virkeområde

Loven gjelder for statlige forvaltningsorganers utarbeidelse og vedtakelse av tekniske regler. Loven gjelder likevel ikke for tekniske regler som

- gjennomfører bindende bestemmelser i EØS-rettsakter, herunder rettsakter på området elektronisk kommunikasjon,
- utelukkende bygger på beskyttelsesklausuler i bindende EØS-rettsakter,
- utelukkende gjennomfører en dom avsagt av EFTA-domstolen eller EF-domstolen,
- utelukkende endrer en teknisk regel i samsvar med en anmodning fra EFTAs overvåkningsorgan,
- utelukkende oppfyller forpliktelse etter internasjonale avtaler som fører til felles regler i EØS,
- utelukkende gjelder produkter innen landbruks- og fiskerisektoren, så langt disse sektorene ikke er omfattet av EØS-avtalen,
- er meldt til EFTAs overvåkingsorgan gjennom meldesystemet for forbrukerprodukter som utgjør en alvorlig risiko (RAPEX), jf. direktiv 2001/95/EF artikkel 12 nr. 1.

Bortsett fra § 13 gjelder loven heller ikke tekniske regler om investeringstjenester i forbindelse med verdipapirer, som etter sitt innhold er identiske med direktiv 93/22/EØF, eller om markeder eller organer som utfører oppgaver i forbindelse med oppgjør for slike markeder.

Departementet kan ved forskrift gjøre ytterligere unntak fra lovens saklige virkeområde, så langt det er forenlig med EØS-avtalen.

Kongen kan i forskrift bestemme at loven skal gjelde for Svalbard og Jan Mayen, og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold.

§ 3 Definisjoner

1. Med *tekniske regler* menes i denne lov:

- tekniske spesifikasjoner eller andre krav, herunder instruksjoner, som rettslig eller faktisk må følges for å kunne bringe i omsetning eller bruke et produkt i hele eller en større del av Norge,
- krav til informasjonssamfunnstjenester, herunder instruksjoner, som rettslig eller faktisk må følges for å kunne yte, omsette, etablere eller bruke slike tjenester i hele eller en større del av Norge,
- regler som forbyr produksjon, import, omsetning eller bruk av et produkt,
- regler som forbyr ytelse, omsetning, etablering eller bruk av en informasjonssamfunnstjeneste.

Som tekniske regler regnes også vilkår i avtaler med det offentlige om overholdelse av tekniske spesifikasjoner eller andre krav, med unntak av anbudgrunnlag ved offentlige innkjøp, og regler om økonomiske tiltak som påvirker forbruket av produkter eller informasjonssamfunnstjenester ved å motivere til å følge slike krav.

2. Med *tekniske spesifikasjoner* menes krav til produkts egenskaper, for eksempel med hensyn til kvalitet, yteevne, sikkerhet eller dimensjoner, samt krav til produktet som gjelder betegnelse, terminologi, symboler, testing og testingsmetoder, pakking, merking og etikettering og fremgangsmåter for samsvarsvurdering. Som tekniske spesifikasjoner regnes også krav til produksjonsmetoder for:

- rodukter beregnet på konsum, fôrvarer samt legemidler som definert i legemiddeloven § 2, og
- andre produkter når kravene påvirker produktens egenskaper.

3. Med *andre krav* menes krav som ikke er tekniske spesifikasjoner, og som påvirker produktets levetid etter at det er brakt på markedet, for eksempel krav til bruk, resirkulering eller gjenbruk, dersom

slike krav i betydelig grad kan påvirke produktets sammensetning, egenskaper eller omsetning.

4. Med *produkt* menes industriprodukter og landbruksprodukter som omfattes av EØS-avtalen.
5. Med *informasjonssamfunnstjenester* menes enhver tjeneste som vanligvis ytes mot vederlag og som formidles elektronisk over avstand og etter individuell anmodning fra en tjenestemottaker, jf. den veiledende listen i direktiv 98/48/EF vedlegg V.
6. Med *regler om informasjonssamfunnstjenester* menes regler som helt eller delvis har som direkte formål å regulere tilgangen til informasjonssamfunnstjenester og ytelse av slike tjenester, særlig bestemmelser som gjelder tjenesteyteren, mottakeren av tjenester og tjenestene som sådanne.

Kapittel II Meldeplikt

§ 4 Meldeplikt for tekniske regler

Forslag til tekniske regler skal meldes til EFTAs overvåkingsorgan gjennom departementet.

Det skal gis ny melding etter første ledd dersom det gjøres endringer som i vesentlig grad

- a) endrer virkeområdet,
- b) forkorter tidsplanen for gjennomføring, eller
- c) innfører nye eller strengere krav.

§ 5 Krav til meldingens innhold mv.

Meldingen skal inneholde forslaget til tekniske regler på norsk og engelsk. Dersom det ikke fremgår av regelforslaget, skal meldingen begrunne hvorfor reglene anses som nødvendige.

Så fremt det ikke er åpenbart unødvendig for forståelsen av de tekniske reglene, skal også andre relevante deler av regelverket tas med i meldingen. Dersom det gjøres endringer i tekniske regler som tidligere har vært meldt til EFTAs overvåkingsorgan, er det tilstrekkelig at meldingen inneholder endringene.

Når forslaget utelukkende bygger på en internasjonal eller europeisk standard, er det tilstrekkelig at meldingen viser til den aktuelle standarden.

Dersom forslaget særlig tar sikte på å begrense omsetning eller anvendelse av et kjemisk stoff, preparat eller produkt for å beskytte folkehelsen, miljøet eller forbrukerne, skal meldingen også gi opplysninger som nevnt i direktiv 98/34/EF artikkel 8 nr. 1 fjerde ledd.

Kapittel III Stillstandsplikt

§ 6 Stillstandsplikt

Forslag til tekniske regler som skal meldes etter § 4, kan ikke vedtas før tre måneder etter det tidspunkt EFTAs overvåkingsorgan mottar melding etter kapittel II, såfremt ikke annet følger av tredje ledd i paragrafen her eller §§ 7 og 8.

Dersom en EØS-stat, Sveits, EFTAs overvåkingsorgan eller Europakommisjonen gir kommentarer til et forslag til teknisk regel, skal det så langt det er mulig tas hensyn til disse.

Dersom departementet innen tre måneder regnet fra det tidspunkt EFTAs overvåkingsorgan mottar meldingen, mottar en utførlig uttalelse fra en EØS EFTA-stat, Sveits eller EFTAs overvåkingsorgan om at det planlagte tiltaket kan skape hindringer for den frie bevegelsen av varer eller informasjonssamfunnstjenester, eller for etablering av slike tjenester, skal vedtakelsen utsettes med ytterligere

- a) en måned for forslag til regler om informasjonssamfunnstjenester og for forslag til vilkår i avtaler som nevnt i § 3 nr. 1 annet ledd, og
- b) tre måneder for andre forslag til tekniske regler.

§ 7 Unntak fra stillstandsplikten ved behov for umiddelbar vedtakelse

Stillstandsplikten etter § 6 får ikke anvendelse når tekniske regler må utarbeides på kort tid og vedtas umiddelbart på grunn av en alvorlig og uforutsigbar situasjon knyttet til

- a) vern av folkehelsen, dyrs helse eller plantelivet,
- b) offentlig sikkerhet, eller
- c) offentlig orden når det gjelder regler om informasjonssamfunnstjenester, herunder særlig regler til vern av mindreårige.

Stillstandsplikten etter § 6 får heller ikke anvendelse når regler om finansielle tjenester må vedtas og settes i kraft umiddelbart på grunn av en alvorlig situasjon knyttet til det økonomiske systems sikkerhet og integritet, herunder særlig regler til vern av innskytere, investorer og forsikrede.

Meldingen etter kapittel II skal angi grunnen til at umiddelbar vedtakelse anses nødvendig.

§ 8 Andre unntak fra stillstandsplikten

Stillstandsplikten etter § 6 kommer ikke til anvendelse på

- a) tekniske regler som forbyr produksjon uten å hindre den frie bevegelsen av varer, og
- b) tekniske regler om økonomiske tiltak som nevnt i § 3 nr. 1 annet ledd.

Kapittel IV Rettsvirkninger ved brudd på loven

§ 9 Uanvendelighet

Tekniske regler som er vedtatt uten behandling i samsvar med kapittel II og III, kan ikke anvendes eller påberopes overfor den enkelte før de er behandlet i samsvar med § 10, så langt anvendelse eller påberopelse vil kunne hindre eller vanskeliggjøre

- a) produksjon, import, omsetning eller bruk av et produkt, eller

- b) ytelse, omsetning, etablering eller bruk av informasjonssamfunnstjenester.

§ 10 Melding og stadfestelse etter vedtakelse

Tekniske regler som er vedtatt uten behandling i samsvar med kapittel II og III, skal umiddelbart meldes til EFTAs overvåkingsorgan etter §§ 4 og 5 som forslag til tekniske regler.

Dersom de vedtatte tekniske reglene ikke endres etter at de er behandlet i samsvar med kapittel II og III, skal reglene stadfestes. Tekniske regler som er vedtatt ved lov, stadfestes av Kongen. Tekniske regler som er vedtatt ved forskrift, stadfestes av det organ som har vedtatt forskriften.

§ 11 Kunngjøring i Norsk Lovtidend

Samtidig med at melding etter § 10 første ledd sendes til EFTAs overvåkingsorgan, skal opplysning om meldingen sendes til kunngjøring i Norsk Lovtidend.

Stadfestelse etter § 10 annet ledd skal kunngjøres i Norsk Lovtidend.

Ved kunngjøring i henhold til denne paragrafen gjelder kravene i § 12.

Kapittel V Forskjellige bestemmelser

§ 12 Henvvisning til denne loven

Tekniske regler som kunngjøres, skal inneholde en henvvisning til direktiv 98/34/EF, som endret ved direktiv 98/48/EF, og denne loven.

§ 13 Informasjon til EFTAs overvåkingsorgan

Tekniske regler som har vært meldt til EFTAs overvåkingsorgan etter loven her og har trådt i kraft,

skal sendes til EFTAs overvåkingsorgan gjennom departementet.

§ 14 Meldeplikt m.m. for standarder

Departementet kan ved forskrift gi regler om meldeplikt m.m. ved nasjonal utarbeidelse av standarder.

§ 15 Forskrifter til loven

Departementet kan ved forskrift gi nærmere regler om utforming og kunngjøring av meldinger og om utførlige uttalelser eller kommentarer til andre staters forslag til tekniske regler.

Kapittel VI Sluttbestemmelser

§ 16 Ikrafttredelse og overgangsbestemmelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Loven gjelder ikke for tekniske regler vedtatt før lovens ikrafttredelse.

§ 17 Andre lovendringer

Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endring i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker § 38 første ledd bokstav a:

inneholde en uttrykkelig henvvisning til den eller de bestemmelser som gir forvaltningsorganet hjemmel til å utferdige forskriften, *og en henvvisning i samsvar med EØS-høringsloven § 12 hvis forskriften inneholder tekniske regler i henhold til nevnte lov.*

Oslo, i næringskomiteen, den 16. november 2004

Olav Akselsen

leder

Silja Ekeland Bjørkly

ordfører

Vedlegg 1**Brev fra næringskomiteen til Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden,
datert 9. november 2004.****Spørsmål angående Ot.prp. nr. 95 (2003-2004)*****Lov om europeisk meldeplikt for tekniske regler
(EØS-høringsloven)***

Næringskomiteen har for tiden til behandling Ot.prp. nr. 95 (2003-2004), Lov om europeisk meldeplikt for tekniske regler (EØS-høringsloven) og ønsker svar fra departementet på følgende spørsmål:

1. Hvilke konstitusjonelle konsekvenser vil det få om en teknisk regel er vedtatt i lovs form, men ikke er meldt til EU i tråd med forslaget?
2. Hva legger departementet i begrepet "utførlig uttalelse"?
3. Kan ESA, et EU-land, eller Sveits nekte Norge å gjennomføre en teknisk bestemmelse kun av hensyn til frihandel?
4. Hva vil være forskjellen mellom Regjeringens lovforslag i ot.prp. 95 (2003-2004) og dagens praksis, særlig når det gjelder fiskeri- og landbrukssektoren?
5. Videre foreslår departementet å la direktivet gjøres gjeldende for regler om industriprodukter innen fiskeri- og landbrukssektoren så lenge de ikke er å anse som reguleringsbestemmelser, eller bestemmelser gitt med bakgrunn i markeds- og næringshensyn. Kan departementet gi noen konkrete eksempler på regler som etter departementets modell vil omfattes av direktivet?
6. Hvilke konkrete eksempler kan departementet gi på regler som ikke vil omfattes av direktivet, etter departementets modell for implementering?

Av hensyn til komiteens behandling av saken bes det om et svar *innen onsdag 10. november kl. 14.00*. Vi ber om at svaret samtidig blir sendt også elektronisk til marit.halleraker@stortinget.no

Vedlegg 2

Brev fra Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 11. november 2004.

Spørsmål angående Ot.prp. 95 (2003-2004) EØS-høringsloven

Jeg viser til brev av 9. november 2004 med spørsmål om ovennevnte.

Til spørsmål 1: Lovforslaget slik det nå foreligger skal ikke ha konstitusjonelle konsekvenser. Lovforslaget bygger på samme prinsipp som EØS-loven. Etter EØS-loven § 2 skal bestemmelser som tjener til å oppfylle Norges forpliktelser etter EØS-avtalen, i tilfelle konflikt gå foran andre bestemmelser som regulerer samme forhold. Det er imidlertid ikke slik at lovforslagets bestemmelser om uanvendelighet har absolutt forrang i forhold til senere lover. Stortinget kan alltid velge å vedta en lov som fraviker EØS-lovgivningen, med de konsekvenser det har for EØS-avtalen.

Til spørsmål 2: Det vil fremgå av uttalelsen selv hvorvidt det er en "kommentar" eller en "utførlig uttalelse". Norge har hittil aldri mottatt "utførlige uttalelser".

ESA, Sveits og de øvrige EØS EFTA statene kan enten gi "kommentarer" til forslag til tekniske regler eller "utførlige uttalelser". Kommentarer skal det tas hensyn til så langt som mulig for å sikre mest mulig like konkurransevilkår, jf. lovforslaget § 6 annet ledd og direktiv 98/34/EF. Dersom det avgis en "utførlig uttalelse" om at en teknisk regel kan skape hindringer for den frie bevegelse av varer eller informasjonssamfunnstjenester, må myndighetene utsette vedtakelse av regelen med henholdsvis 1 og 3 måneder. Dette følger av lovforslaget § 6 tredje ledd og direktiv 98/34/EF. Vedkommende myndighet skal da informere ESA mv. om hvordan uttalelsen følges opp.

Til spørsmål 3: EØS-høringsloven gjennomfører et allerede gjeldende EU-direktiv om saksbehandlingsregler for tekniske regler og regler om informasjonssamfunnstjenester. Loven innebærer ingen ny regulering av EØS-avtalens bestemmelser om fri bevegelse av varer eller informasjonssamfunnstjenester. Dette betyr at verken ESA, EU-medlemmer eller Sveits i henhold til lovforslaget kan nekte Norge å gjennomføre en teknisk bestemmelse av hensyn til fri handel. Men dersom Norge vedtar en bestemmelse som innebærer en handelshindring, for eksempel etter først å ha mottatt en "utførlig uttalelse" i henhold

til EØS-høringsloven, kan dette som i dag gi grunnlag for andre til å reise sak mot Norge for brudd på EØS-avtalens bestemmelser om fri bevegelse av varer. Tilsvarende mulighet til å reise sak har også Norge overfor andre land dersom de velger å innføre handelshindrende bestemmelser.

Til spørsmål 4: Direktiv 98/34/EF og et tidligere direktiv om det samme har vært gjeldende for Norge og gjennomført ved rundskriv siden før EØS-avtalen. Regjeringens lovforslag om EØS-høring er således en kodifisering av gjeldende praksis. Innenfor landbruks- og fiskerisektoren har man ment at tekniske regler på de områdene som faller utenfor EØS-avtalen, heller ikke skal meldes etter direktiv 98/34/EF. Dette innebærer at det ikke vil være forskjell på dagens praksis og praksis som vil følge av regjeringens lovforslag. Da lovforslaget medfører at regler som ikke har vært på EØS-høring, ikke kan anvendes eller påberopes overfor den enkelte, er det imidlertid vesentlig at loven presiserer at regelverk innenfor de deler av landbruks- og fiskerisektoren som faller utenfor EØS-avtalen, ikke er meldepliktige.

Til spørsmål 5: Med industriprodukter knyttet til landbruket menes en rekke innsatsvarer som brukes i produksjonen av varer fra sektoren, eksempelvis traktorer og maskinredskap. Et eksempel på industriprodukter i fiskerisektoren som vil omfattes av direktivet og EØS-høringsloven, er i forskrift av 11. desember 2003 om krav til teknisk standard for anlegg som nyttes i oppdrettsvirksomhet. Dette gjelder bestemmelser som har til formål å begrense rømming fra flytende oppdrettsanlegg gjennom å sikre forsvarlig teknisk standard på slike anlegg, samt forsvarlig drift og vedlikehold.

Til spørsmål 6: Innenfor landbrukssektoren vil regelverk på landbrukspolitiske områder som ligger utenfor EØS-avtalens omfang, falle utenfor direktivets og EØS-høringslovens omfang. Som eksempel kan her nevnes kvalitetsregelverk for primærprodukter (for eksempel kvalitetsforskrift for matpoteter). Et eksempel på regler som ikke vil omfattes av direktivet eller EØS-høringsloven i fiskerisektoren er forskrift av 10. oktober 1989 om maskevidde, bifangst, fredningstid og minstemål mv. ved fangst av fisk og sild.